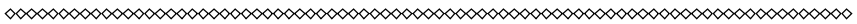

УДК 35.077.1-028.27

DOI 10.34132/pard2022.18.08

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Решетова Г. І., канд. наук з держ. упр., доцент.

У статті досліджується електронне урядування як складова частина інформаційно-комунікаційної системи демократичного врядування в Україні, його роль у створенні нових, більш зручних методів доступу до державних послуг в рамках національної програми діджиталізації, побудови більш ефективних способів взаємодії органів місцевого самоврядування та державної влади з бізнесом та громадськістю, модернізацію державного управління та покращення якості надання державних послуг.

Констатовано що в останні роки електронне урядування стало ключовим інструментом сприяння сталому розвитку та покращення надання державних послуг. В Україні електронне урядування розглядається як важливий компонент загальної інформаційно-комунікаційної системи країни, що має потенціал для значного підвищення ефективності, прозорості та підзвітності державних послуг.

Проаналізовано стан розвитку електронного урядування за показниками підвищення ефективності державного управління. Розглянуто питання впровадження в Україні електронного уряду як невід'ємної частини процесу європейської інтеграції країни та приведення державного управління у відповідність до практики Європейського Союзу.

Зроблено акцент що однією з існуючих проблем впровадження ініціатив електронного урядування в Україні в сучасних умовах є певна несистемність та невизначеність, яка склалася у взаємовідносинах між владою та споживачами адміністративних послуг. В цих умовах електронне урядування вимагає співпраці та координації

між державними установами для забезпечення безперебійного та інтегрованого надання електронних послуг.

Розроблені рекомендації, пропозиції та визначені основні напрямки дії для вдосконалення системи, втілення котрих повинно привести до численних переваг, включаючи покращення прозорості та підзвітності, підвищення ефективності та економічності, покращення доступу громадян до інформації та державних послуг, а також посилення взаємодії між урядом та громадянами в Україні.

Ключові слова: електронне урядування, демократичне врядування, державна політика, державне управління, інформатизація, інформаційно-комунікативні технології, електронні послуги.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Однією з загальних тенденцій розвитку світового демократичного суспільства є впровадження інформаційно-комунікаційних систем у економічні, політичні, соціальні, інформаційні, організаційні, науково-методичні, нормативно-правові сфери. Технологія “електронного урядування” займає одне з головних місць у формуванні науково обґрунтованої державної політики, здійсненні державного управління та розвитку інформаційного суспільства в цілому.

За останні роки Україна досягла значного прогресу в реалізації ініціатив у сфері електронного урядування. Уряд створив низку електронних урядових порталів та онлайн-платформ для надання державних послуг, а також оцифрував багато урядових документів та інформації. Крім того, уряд реалізував низку ініціатив у сфері відкритих даних, спрямованих на підвищення прозорості та підзвітності в діяльності уряду.

Незважаючи на ці зусилля, впровадження електронного урядування в Україні все ще стикається з низкою проблем. У країні все ще бракує необхідної цифрової інфраструктури, зокрема широкого доступу до високошвидкісного Інтернету, а також достатньої кількості електронних пристроїв та обладнання. Крім того, відчувається нестача фахівців з необхідними навичками та досвідом для розробки та впровадження систем електронного урядування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади та інструменти е-урядування в своїх наукових працях досліджували

зарубіжні вчені, зокрема такі як: Х. Гібер, Р. Гібсон, Р. Катц, М. Кіт-сінг, К. Макнат, Й. Масуда, Г. Ортофер, М. Порат, Т. Стоуньєр, О. Тофлер, Р. Транумюллер, С. Уорд, Дж. Фонтейн та ін. Досвід впровадження е-демократії та е-урядування в Україні вивчали О. Архипська, О. Баранов, С. Дзюба, А. Єфанов, І. Жилияєв, В. Зав'ялов, В. Зінчук, М. Золотухін, Е. Клепець, І. Малюкова, А. Марусов, Ю. Місніков, Т. Мотренко, В. Нестерович, Є. Омельченко, Т. Попова, О. Прималенний, В. Романенко, І. Рубан, А. Семенченко, В. Синицький, А. Тиндюк, О. Тішкін, Г. Толкачов, В. Удовиченко, В. Храпак, С. Чукут, В. Шнайдер та ін.

Незважаючи на чисельність досліджень цього питання ця проблематика до кінця не вивчена та не розкрита. В науковій літературі, присвяченій розгляду цього питання велика увага приділяється проблемам впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в державне управління, при цьому особливості цього процесу в Україні та формування практичних заходів враховуються недостатньо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є аналіз та виявлення проблемних питань щодо впровадження «електронного урядування» та формування комплексу науково обґрунтованих шляхів для їх вирішення, спрямованих на підвищення ефективності державного управління в Україні розвитком інформаційного-комунікаційної системи суспільства. Дослідження процесів розвитку електронної демократії та інформатизації процесів діяльності органів влади та управління по забезпеченню прозорості та відкритості їх роботи.

Викладення основного матеріалу дослідження. За останні кілька десятиліть світ пережив величезну трансформацію, спричинену стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Цей технологічний прогрес вплинув на багато аспектів життя, в тому числі на діяльність уряду та надання державних послуг. Інтеграція ІКТ в урядові процеси та операції відома під назвою «електронне урядування», і вона все частіше визнається ключовим інструментом сприяння сталому розвитку. В Україні електронне урядування розглядається як важливий компонент загальної інформаційно-комунікаційної системи сталого розвитку країни, що має

потенціал для значного підвищення ефективності, прозорості та підзвітності державних послуг.

Нова світова парадигма, на якій ґрунтується Стратегія сталого розвитку України до 2030 року, є практичною моделлю розвитку для всіх демократичних країн світу та задовольняє всім визнаним міжнародними фундаментальними цінностями як то свобода, рівність, толерантність, спільна відповідальність та солідарність. Впровадження урядом стратегії сталого розвитку визначає спрямованість держави на турботу про спільне благо громадян та захист національних інтересів України, базуючи цілі національного розвитку не тільки на політичних, соціальних та економічних цінностях, а також враховуючи моральні і культурні цінності, властиві українському суспільству.

В останні роки електронне урядування стало ключовим інструментом сприяння сталому розвитку та покращення надання державних послуг. В Україні електронне урядування розглядається як важливий компонент загальної інформаційно-комунікаційної системи країни, що має потенціал для значного підвищення ефективності, прозорості та підзвітності державних послуг.

Електронне урядування - це термін, що використовується для опису використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в урядових процесах та операціях з метою покращення державних послуг та підвищення рівня залучення громадян. В Україні електронне урядування розглядається як важливий компонент загальної інформаційно-комунікаційної системи країни для забезпечення сталого розвитку.

Електронне управління у державних структурах та муніципальних управліннях, повинно здійснюватися з застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій з використанням комп'ютеризованих технічних засобів обчислювальної техніки. Впровадження цих інноваційних технологій сприятиме автоматизації значної частини адміністративно-управлінської діяльності [2].

Термін «електронне урядування» з'явився внаслідок перекладу з англійської мови «e-government» аббревіатури від «electronic government». Переклад слова «government» позначає не тільки центральний орган виконавчої влади, а й безпосередньо державне

управління в цілому. Тому «electronic government» є сенс розглядати у буквальному значенні як «електронне державне управління» [6].

Аналіз тлумачень категорії «електронне урядування», здійснених науковцями, показує, що більшість вчених спільним елементом вважає використання новітніх інформаційно – комунікаційних технологій для надання державних послуг населенню за допомогою комп’ютерного середовища [14, с. 2].

Впровадження електронного урядування в Україні спрямоване на модернізацію державного управління та підвищення ефективності, прозорості та підзвітності державних послуг. Це передбачає використання цифрових технологій для оптимізації державних процесів, зменшення бюрократії та полегшення доступу громадян до державної інформації та послуг.

На сьогодні електронне урядування – це не лише використання сучасних інформаційних технологій чи мережевої інфраструктури виконавчої влади. Воно є цілісною новітньою концепцією управління державою, основою для публічного управління та функціонування інформаційного суспільства [10, с. 66].

Крім того, електронне урядування в Україні спрямоване на розширення участі громадян у процесах прийняття державних рішень та сприяння прозорості діяльності уряду. Цього можна досягти завдяки використанню онлайн-платформ для публічних консультацій та зворотного зв’язку з громадянами, а також впровадженню ініціатив з відкритих даних, які роблять урядові дані більш доступними для громадськості.

Розширення участі громадян у процесах прийняття державних рішень сприяє підвищенню довіри громадян до влади та ефективність адміністрування на всіх рівнях державної влади. Особливо це стосується місцевих органів державної влади, адже від їх взаємовідносин з місцевими громадами залежить ефективність децентралізації влади, яка розширює можливості місцевих громад.

Загалом, електронне урядування в Україні має потенціал відігравати значну роль у розвитку країни, покращуючи якість державних послуг, підвищуючи прозорість та підзвітність уряду, а також сприяючи більшому залученню громадян до демократичних процесів. Однак успіх електронного урядування в Україні залежатиме від по-

стійних інвестицій у цифрову інфраструктуру, розробки ефективної політики та стратегій електронного урядування, а також підтримки з боку уряду, приватного сектору та громадянського суспільства.

Активна взаємодія громадян, бізнес структур та урядових установ на місцевому, регіональному та глобальному рівнях призводить до якісного удосконалення взаємодій суспільства у процесах ухвалення державних рішень, їх врегулювання та оперативного надання урядових послуг.

Електронне урядування в Україні спрямоване на модернізацію державного управління та покращення надання державних послуг. Впровадження електронного урядування в Україні базується на принципах цифрової трансформації, яка має на меті впорядкувати державні процеси та зменшити бюрократію за допомогою цифрових технологій. Це передбачає використання електронних урядових порталів та онлайн-платформ для надання державних послуг, а також діджиталізація урядових документів та інформації.

Електронний урядовий портал впроваджується в систему державного управління як механізм з метою оптимізації та покращення надання державних послуг. Хоча самі послуги, по суті, залишаються як були, а змінюється лише формат їх надання. Впровадження подібних механізмів призначено посилити роль державного управління як найважливішого функціонального прояву сутності держави.

За останні декілька років Україна досягла значного прогресу в реалізації ініціатив у сфері електронного урядування. Наприклад, урядом було реалізовано низку ініціатив у сфері відкритих даних, спрямованих на підвищення прозорості та підзвітності в діяльності уряду. Для забезпечення ефективного державного контролю та захисту інформаційних ресурсів в Україні, варто створити спеціальний державний реєстр який повинен бути відкритим та надавати доступ до інформаційних ресурсів. Але при цьому варто зазначити, що держава повинна створити та забезпечити рівний доступ до цієї інформації для усіх бажаючих [9].

Аналіз зовнішньої складової електронного урядування треба починати з якості надання державних послуг в електронній формі. Електронний уряд повністю охоплює всі аспекти управлінських процесів, в тому числі з надання послуг в тій мірі, в якій процеси

спираються на використання інформаційних телекомунікаційних технологій передбачених впровадженням системи електронного урядування [13]

Для повної реалізації потенційних переваг електронного урядування в Україні важливо, щоб уряд продовжував інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури та підготовку фахівців у цій сфері. Це передбачає покращення доступу до високошвидкісного Інтернету, збільшення кількості електронних пристроїв та обладнання, а також розвиток необхідних навичок та досвіду для розробки та впровадження ефективних систем електронного урядування.

Крім того, уряд повинен вирішувати проблеми, пов'язані з ризиками кібербезпеки, включаючи ризик кібератак і витоку даних. Це вимагатиме розробки ефективної політики кібербезпеки та впровадження відповідних заходів безпеки для забезпечення захисту урядової інформації та систем.

Іншою важливою сферою для майбутнього розвитку електронного урядування в Україні є сприяння залученню громадян до демократичних процесів. Це передбачає використання онлайн-платформ для публічних консультацій та зворотного зв'язку з громадянами, а також реалізацію ініціатив з відкритих даних, щоб зробити урядові дані більш доступними для громадськості. Збільшуючи участь громадян у процесах прийняття державних рішень, електронне урядування може сприяти підвищенню прозорості та підзвітності в діяльності уряду.

Електронне урядування є важливою складовою інформаційно-комунікаційної системи сталого розвитку в Україні. Незважаючи на прогрес, досягнутий за останні роки, впровадження електронного урядування в Україні все ще стикається з низкою проблем, серед яких брак цифрової інфраструктури та досвіду, опір змінам та ризики кібербезпеки. Для повної реалізації потенційних переваг електронного урядування в Україні важливо, щоб уряд продовжував інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури, протидіяти ризикам кібербезпеки та сприяти залученню громадян до демократичного процесу. Таким чином, електронне урядування може значно підвищити ефективність, прозорість та підзвітність державних послуг в Україні.

Деякі вчені висловлюючись стосовно впровадження «електронної демократії» визначають її як форму організації суспільства, яка відкриває для громадян, громадських організацій, представників бізнесу можливість залучаються до прийняття державних рішень і участі в державному управлінні. Реалізація цих механізмів досягається за рахунок застосування інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Під е-демократією треба розуміти можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційної інфраструктури для розвитку й посилення демократичних інститутів і розширення участі громадян у суспільній і політичній діяльності [3].

Для України, як для країни що досі перебуває в пошуку свого шляху, дуже важливо не припуститися помилок та не звернути з обраного шляху. На перший погляд значно легше віддати перевагу начебто успішному «шаблону», без урахування цілісної моделі економічної, політичної та соціальної сфер. Враховуючи, що втілення концепції сталого розвитку не гарантуватиме швидкого зростання економічного добробуту громадян, натомість вимагатиме об'єднання заради досягнення цілі діячів, політиків, управлінців, учених та всього прогресивного населення України. Ще однією умовою вдалого запровадження сталого розвитку є тверда політична воля з боку вищого керівництва держави на те, щоб піти важким, але єдино правильним шляхом.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) стає все більш важливим інструментом для урядів у всьому світі в наданні державних послуг. Інтеграція ІКТ в урядові операції та процеси відома як електронний уряд. Впровадження електронного урядування має потенціал для значного підвищення ефективності, прозорості та підзвітності державних послуг, а також для сприяння сталому розвитку.

Одним із яскравих прикладів втілення прозорості і підзвітності у державному управлінні та послугам є впровадження відкриття та публікації даних, які раніше не були доступні для широкого загалу. Цей комплексний план дій Уряду зазначений у Дорожній карті розвитку відкритих даних в Україні та складається з імплементації

шести принципів міжнародної Хартії. Головною метою створення цих документів є впровадження та реалізація принципу «Open by Default» («Відкриті за замовчуванням»). Зміст цих документів є результатом публічних консультацій та відкритих дискусій між органами влади та представниками бізнесу й громадського сектору.

В Україні впровадження електронного урядування розглядається як важливий компонент загальної інформаційно-комунікаційної системи країни. Однак, впровадження електронного урядування в Україні все ще стикається з низкою проблем, які необхідно вирішити для того, щоб повністю реалізувати потенційні переваги електронного урядування.

Однією з ключових проблем, що стоять на шляху впровадження електронного урядування в Україні, є відсутність цифрової інфраструктури. Незважаючи на нещодавні зусилля, спрямовані на покращення доступу до високошвидкісного Інтернету, в країні все ще бракує необхідної інфраструктури для підтримки впровадження систем електронного урядування. Відсутність інфраструктури має значні наслідки для надання державних послуг, а також для загального розвитку інформаційно-комунікаційної системи країни.

Для вирішення цих проблем Урядом України з спільно залученими профільними фахівцями та представниками бізнесу розроблені кроки спрямовані на реалізацію проектів побудови в Україні відповідної інформаційно-комунікаційної інфраструктури.

В цей перелік входить:

- розбудова фіксованої інфраструктури ШСД доступу до мережі Інтернет;
- розбудова інфраструктури мобільного Інтернету з використанням сучасних технологій 5G;
- розбудова мережі IoT (Internet of Things) з відповідною радіо-інфраструктурою для Інтернету речей;
- розбудова розвинутої інфраструктури громадської безкоштовної мережі Wi-Fi;
- розбудова національної хмарної віртуальної інфраструктури для Big Data;
- створення інфраструктури кібербезпеки.

Втілення вищезазначених проектів спрямованих створенню національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури буде сприяти втіленню інформаційно-комунікаційних технологій в наданні державних послуг.

У системі електронного урядування простежується вісім типів взаємодій моделей електронного урядування (табл 1).

Таблиця 1

Моделі електронного урядування за типами взаємодії між зацікавленими суб'єктами

Моделі електронного урядування		Зміст взаємодії
G2C	Уряд - громадянам	Одностороннє надання державних послуг та інформації урядом громадянам
C2G	Громадяни - уряду	Можливість обміну інформацією між громадянами і урядом
G2E	Уряд - працівникам	Складається з ініціатив, що полегшують управління державними службами і формують внутрішній зв'язок з державними службовцями
G2G	Уряд - уряду	Дає можливість онлайн-комунікацій і обміну інформацією між державними установами в рамках комплексних баз даних
G2B	Уряд - бізнесу	Складається з електронних транзакцій, коли уряд надає бізнесу певну інформацію, що їм необхідна для транзакцій з урядом (наприклад, система електронних закупівель)
B2G	Бізнес - уряду	Відноситься до збуту продукції та послуг для уряду, щоб допомогти уряду стати більш ефективним, наприклад шляхом поліпшення системи управління бізнес-процесами та електронних облікових записів (система електронних закупівель є додатком, що полегшує взаємодії як G2B, так і B2G)

продовження таблиці 1

G2N	Уряд - некомерційним організаціям	Уряд надає інформацію некомерційним організаціям, політичним партіям і громадським організаціям
N2G	Некомерційні організації - уряду	Надає можливість обміну інформацією та зв'язку між урядом і некомерційними організаціями, політичними партіями та громадськими організаціями

Таким чином, можна стверджувати, що електронне урядування включає два типи партнерств: на державному й на місцевому рівнях, та віддзеркалює вісім типів описаних вище взаємодій [8].

Ще однією проблемою, з якою стикається електронний уряд в Україні, є нестача фахівців з необхідними навичками та досвідом для розробки та впровадження систем електронного уряду. Цей дефіцит особливо гостро відчувається у сферах розробки програмного забезпечення, кібербезпеки та управління даними. Без необхідного досвіду важко ефективно розробляти та впроваджувати системи електронного урядування, які є безпечними, ефективними та зручними для користувачів.

Ризики кібербезпеки також є значним викликом для впровадження електронного урядування в Україні. Зі збільшенням використання ІКТ в діяльності уряду зростає ризик кібератак та витоку даних. Це підкреслює потребу в ефективній політиці кібербезпеки та впровадженні відповідних заходів безпеки для забезпечення захисту урядової інформації та систем.

Вивчаючи досвід країн Євросоюзу, можна зробити висновки що електронне урядування в ЄС знаходиться на доволі високому рівні, з достатнім нормативним забезпеченням та стратегією подальшого розвитку. Але, треба зазначити, що на протигагу європейським державам Україна розвиває у себе електронне урядування значно швидшими темпами, а по деяким напрямкам займає лідерські позиції. Досягнення українського уряду в цьому напрямку були визнані міжнародною спільнотою, однак існує ряд проблем, які заважають повноцінному прориву, зокрема: неготовність населення до змін, недовіра до електронних сервісів, відсутність на-

викам користування інноваційними інструментами та недостатнє фінансування.

Незважаючи на виклики, що стоять на шляху впровадження електронного урядування в Україні, існує також низка можливостей для покращення надання державних послуг. Уряд має можливість значно підвищити ефективність та прозорість діяльності уряду за рахунок використання систем електронного урядування. Наприклад, діджиталізація урядових документів та інформації полегшить громадянам доступ до інформації про державні послуги та взаємодію з державними органами.

Крім того, впровадження електронного урядування може сприяти залученню громадян до демократичного процесу. Цього можна досягти завдяки використанню онлайн-платформ для публічних консультацій та зворотного зв'язку з громадянами, а також завдяки впровадженню ініціатив щодо відкритих даних. Збільшуючи участь громадян у процесах прийняття рішень, електронне урядування може сприяти підвищенню прозорості та підзвітності в діяльності уряду.

Впровадження електронного урядування в Україні є важливою складовою загальної інформаційно-комунікаційної системи країни, який має мету надати можливість фахівцям державних органів та органів місцевого самоврядування, які відповідають за розроблення політики та зв'язків з громадськістю, побудувати свою роботу згідно сучасних принципів, стандартів та інструментів. Завдяки цьому була впроваджена організація публічних консультацій, які допомагають більш ретельно формувати державну політику та вдосконалювати її ефективність.

Однією з ключових переваг електронного урядування є підвищення ефективності та прозорості діяльності уряду. Використовуючи ІКТ для автоматизації урядових процесів, ініціативи електронного уряду можуть значно скоротити час і ресурси, необхідні для надання державних послуг. Це може призвести до покращення якості послуг та підвищення рівня задоволеності громадян.

Ініціативи електронного уряду можуть підвищити прозорість та підзвітність в діяльності уряду. Наприклад, реалізація ініціатив з відкритих даних може зробити урядову інформацію та дані більш

доступними для громадян, тим самим підвищуючи прозорість та підзвітність в діяльності уряду.

Завдяки зазначеним ініціативам уряду органами виконавчої влади проведена суттєва робота щодо модернізації і забезпечення прозорості й доступу до публічної інформації. Вся інформація про діяльність уряду та прийняті рішення систематично оприлюднюється; надається доступ до обліку документації та запитів на отримання інформації; серед громадян проводиться інформаційно-роз'яснювальній робота щодо їх прав, передбачених законодавством.

Ще однією значною перевагою електронного урядування є розширення доступу громадян до державних послуг. Завдяки впровадженню ініціатив електронного урядування громадяни можуть отримати доступ до державних послуг з будь-якого місця і в будь-який час. Це може значно покращити доступність державних послуг, особливо для громадян, які проживають у віддалених або сільських районах.

Крім того, ініціативи електронного урядування можуть скоротити час і ресурси, необхідні для доступу до державних послуг. Наприклад, діджиталізація державних форм і впровадження онлайн-порталів для державних послуг може значно скоротити час і зусилля, необхідні для завершення державних процесів.

Активізація процесу діджиталізація державних форм є одним з важливіших стратегічним завданням державного розвитку. Це значно розширить можливість доступу користувачів до інформації та прискорить комунікаційні процеси. Ці інновації у інформаційному просторі, сприятимуть долученню України до світового інформаційного простору. Завдяки цьому, створення цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду стало одним із пріоритетних завдань для архівних установ України. Використання цього прогресивного засобу збереженості документів-оригіналів, уможливило оперативний доступ до документів, у тому числі й з використанням мережи інтернет.

Економічні вигоди. Впровадження ініціатив електронного урядування в Україні також може принести значні економічні вигоди для країни. Підвищуючи ефективність і прозорість діяльності уряду, електронний уряд може збільшити швидкість і передбачуваність

державних процесів, і тим самим поліпшити бізнес-середовище в країні. Наприклад, розвиток систем електронного уряду може створити попит на послуги з розробки програмного забезпечення, кібербезпеки та управління даними, що може стимулювати економічне зростання та створення робочих місць.

Зниження рівня корупції. Нарешті, реалізація ініціатив у сфері електронного урядування має потенціал для значного зниження рівня корупції в Україні. Підвищуючи прозорість та підзвітність в діяльності уряду, ініціативи електронного уряду можуть зменшити можливості для корупції та підвищити довіру громадськості до уряду. Це може мати позитивний вплив на загальну економічну та політичну стабільність країни.

Впровадження електронного урядування в Україні може принести багато переваг, серед яких:

- підвищення ефективності та зменшення бюрократії: завдяки оптимізації урядових процесів та зменшенню необхідності фізичної взаємодії між громадянами та державними установами, електронне урядування має потенціал значно підвищити ефективність державних послуг та зменшити бюрократію;

- підвищення прозорості та підзвітності: використання цифрових технологій в діяльності уряду може підвищити прозорість та підзвітність, полегшуючи відстеження діяльності уряду та виявлення будь-яких потенційних корупційних дій;

- більша залученість громадян: використання онлайн-платформ для публічних консультацій та зворотного зв'язку з громадянами може підвищити залучення громадян до демократичного процесу та надати їм право голосу в ухваленні урядових рішень;

- покращення якості державних послуг: інтеграція цифрових технологій в діяльність уряду може призвести до розробки більш зручних та ефективних державних послуг, що в цілому сприятиме підвищенню якості державних послуг.

Також, впровадження електронного урядування повністю підтверджує незмінний курс України на європейську та євроатлантичну інтеграцію. Ці положення повністю узгоджені з політичними та економічними завданнями, правовими та соціальними нормами, закладеними в Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Реалізація

цих завдань є рушієм реформування країни та визначатиме зміст та напрям внутрішніх секторальних реформ. Електронне урядування має бути належним чином імplementоване в Україні та сприятиме дотримувannya базових прав громадян на охорону здоров'я, соціальний захист, безпеку харчової та нехарчової продукції, доступності послуг, конкурентоспроможного середовища для підприємців тощо.

Незважаючи на свої потенційні переваги, впровадження електронного урядування в Україні стикається з низкою викликів, серед яких:

- відсутність цифрової інфраструктури: в Україні все ще бракує необхідної цифрової інфраструктури для повноцінного впровадження електронного урядування, в тому числі широкого доступу до високошвидкісного Інтернету, а також достатньої кількості електронних пристроїв та апаратного забезпечення;

- брак досвіду: існує брак фахівців з необхідними навичками та досвідом для розробки та впровадження систем електронного урядування в Україні;

- опір змінам: багато державних установ та громадян можуть чинити опір змінам і не поспішати впроваджувати нові цифрові технології в державну діяльність;

- ризики кібербезпеки: використання цифрових технологій в діяльності уряду також несе з собою ризик кібератак і витоку даних, на який необхідно належним чином реагувати, щоб забезпечити безпеку урядової інформації та систем.

Безпека електронних послуг має вирішальне значення для успіху електронного урядування. Важливо забезпечити, щоб електронні послуги були безпечними, надійними та доступними для громадян і бізнесу. Цього можна досягти шляхом впровадження надійних заходів безпеки, таких як шифрування, автентифікація та контроль доступу. Важливо також забезпечити стійкість електронних послуг до кіберзагроз, таких як хакерство, шкідливе програмне забезпечення та фішинг.

Однією з існуючих проблем впровадження ініціатив електронного урядування в Україні в сучасних умовах є певна несистемність та невизначеність, яка склалася у взаємовідносинах між владою та споживачами адміністративних послуг.

Наприклад, важливим фактором для забезпечення ефективного впровадження системи електронного урядування є використання принципу «єдиного вікна». Цей принцип дозволяє громадянам отримати будь-які довідки чи адміністративні послуги безпосередньо при зверненні в Центр надання адміністративних послуг. Для практичної реалізації цього недостатньо тільки розробки відповідного ІТ-рішення, а потрібне впровадження комплексу нормативно-правових актів, які регулюють саме питання взаємодії між собою органів виконавчої влади.

Для успішного втілення електронного урядування в Україні необхідно пройти складний шлях наближення діючої системи державного управління до існуючих європейських стандартів. При цьому перехід від традиційного управління до електронного урядування має відбуватися поступово та супроводжуватися відповідними змінами у розвитку суспільства, що сприятиме його стабілізації та подальшому розвитку [10].

Таблиця 1

Системні заходи для ефективного функціонування електронного уряду

Системні заходи		Зміст заходів
1	Узгодження нормативно-правовій бази	узгодити наявну нормативно-правову базу електронного урядування з підзаконними актами виконавчої влади та ухвалити нові закони, спрямовані на створення відповідних умов для ефективного впровадження системи електронного урядування; [7]
2	Впровадження державної програми розвитку	запровадити державні програми розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та популяризувати нові канали комунікацій представників уряду та органів влади з громадянами;
3	Визначення переліку державних послуг	визначити перелік державних послуг, які будуть надаватися громадянам в електронному вигляді; [4]

продовження таблиці 1

4	Створення технічної інфраструктури	створити розгалужену оновлену технічну інфраструктуру яка забезпечить безперебійне функціонування системи електронного урядування;
5	Впровадження переходу на електронний документообіг;	запровадити перехід органів державної влади та місцевого самоврядування на електронний документообіг; [5]
6	Поширення використання ЕЦП	поширити використання електронного цифрового підпису;
7	Забезпечення інформування громадян	забезпечити за допомогою електронних каналів комунікації, регулярне інформування громадян про державні справи. Надати громадянам відкритий доступ до чинної державної інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування; [12]
8	Гарантування інформаційної безпеки	гарантувати інформаційну безпеку та захист персональних даних користувачів під час користування інструментами та каналами для участі у електронних дискусіях.

Перспективами подальшого використання механізмів електронного урядування для підзвітності та прозорості влади в Україні є [11]:

- формування та впровадження кращих зразків діючих стандартів е-урядування та інноваційних практик, що сприятиме подальшому покращенні якості послуг та доступу до публічної інформації для громадян України;
- підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади завдяки застосуванню ними нових інформаційно-комунікаційних технологій;
- зміцнення ролі організацій громадянського суспільства в захисті прав та свобод, просуванні е-демократії з метою забезпечення активної участі громадян у процесі прийняття рішень на місцевому та регіональному рівнях;

- постійне удосконалення механізмів е-урядування та е-демократії з урахуванням потреб регіонів України;
- сприяння інклюзивному діалогу щодо формування політики е-урядування та е-демократії, який бере до уваги інтереси та потреби регіонів України;
- підвищення рівня довіри громадян до інститутів публічної влади, прозорість роботи уряду та зниження рівня корупції в Україні.

Успіх електронного урядування залежить від активної участі громадян та бізнесу. Тому важливо заохочувати їхню участь, надаючи інформацію про електронні послуги та полегшуючи доступ до них і користування ними. Цього можна досягти шляхом створення зручних для користувачів веб-сайтів і мобільних додатків, надання чітких і простих інструкцій, а також забезпечення доступу до електронних послуг з будь-якого пристрою і з будь-якого місця.

Висновки. За останні декілька років України здійснила значні кроки в напрямку запровадження «електронного урядування» та становлення «електронної демократії». Проведеним аналізом встановлено, що в Концепціях Уряду щодо впровадження «електронного урядування» та «електронної демократії» існують як позитивні, так і негативні аспекти. Але, це свідчить лише про те, що Україна є по-справжньому відкритою, демократичною та правовою країною, яка прагне до світоглядних принципів та базових цінностей Європейського Союзу. В рамках інтеграції до Європейського Союзу в Україні відбуваються активні нормотворчі процеси, що мають на меті утвердження демократичної та правової країни, яка б орієнтувалася на людину та її права, а також не залишалася б поза глобальними процесами інформатизації суспільства.

Таким чином, впровадження ініціатив електронного урядування в Україні може принести низку значних переваг як громадянам, так і уряду. Однак для того, щоб повністю реалізувати ці переваги, необхідно буде вирішити проблеми, що стоять на шляху впровадження електронного уряду в Україні, включаючи відсутність цифрової інфраструктури, брак фахівців з необхідними навичками та досвідом, а також недостатній рівень обізнаності та довіри з боку громадськості. Подолавши ці виклики та ефективно реалізувавши ініціативи з електронного урядування, Україна може позиціонувати

It was established that in recent years e-government has become a key tool for promoting sustainable development and improving the provision of public services. In Ukraine, e-government is considered an important component of the country's general information and communication system, which has the potential to significantly increase the efficiency, transparency and accountability of public services.

The state of development of e-governance was analyzed based on indicators of improving the efficiency of state administration. The issue of implementing electronic government in Ukraine as an integral part of the country's European integration process and bringing public administration into line with the practice of the European Union was considered.

It is emphasized that one of the existing problems of the implementation of e-government initiatives in Ukraine in modern conditions is a certain lack of system and uncertainty that has developed in the relationship between the authorities and consumers of administrative services. In these conditions, e-governance requires cooperation and coordination between government institutions to ensure seamless and integrated provision of electronic services.

Developed recommendations, proposals and defined main lines of action to improve the system, the implementation of which should lead to numerous benefits, including improved transparency and accountability, increased efficiency and economy, improved access of citizens to information and public services, as well as increased interaction between the government and citizens in Ukraine.

Key words: *e-governance, democratic governance, public policy, public administration, informatization, information and communication technologies, e-services.*

Received: 05.09.22

References

1. Baranov, O.A., Zhylyaiiev, I.B. & Demkova, M.S. (2007). Elektronne vriaduvannia v Ukraini: analiz ta rekomendatsii [Electronic governance in

Ukraine: analysis and recommendations]. I.H. Maliukova (Eds.), Kyiv: Polihraf-Plius [in Ukrainian].

2. Demkova, M. Materialy dystantsiinoho kursu «Tekhnolohii e-uriaduvannia» [Materials of the distance course «E-Government Technologies»]. (n.d.). *znannya.org*. Retrieved from <http://www.znannya.org/?view=concept:318> [in Ukrainian].

3. Dniprenko, N.K. (2008). Elektronna demokratsiia [Electronic democracy]. *Vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid vprovadzhennia elektronnoho uriaduvannia: zb. materialiv nauk.-prakt. konf. – Domestic and foreign experience in the implementation of electronic governance: coll. scientific and practical materials. conf.* S.A. Chukut & O.V. Zahvoiskoi (Eds.), Kyiv [in Ukrainian].

4. Karachai, V.A. (2012). Elektronne vriaduvannia v Ukraini: SVOT-analiz [Electronic governance in Ukraine: SWOT analysis]. *Panorama politolohichnykh studii – Panorama of political science studies*, 8, 187-193. [in Ukrainian].

5. Kvitka, S.A. & Sokolovska, O.O. (2015). Elektronne vriaduvannia yak innovatsiinyi mekhanizm vzaiemodii vlady, biznesu ta hromadianskoho suspilstva: zarubizhnyi dosvid ta peredumovy rozvytku v Ukraini [Electronic governance as an innovative mechanism of interaction between government, business and civil society: foreign experience and prerequisites for development in Ukraine.]. *Aspekty publichnogo upravlinnia – Aspects of public administration*, 9, 26-34 [in Ukrainian].

6. Koliushko, I.B. & Demkova, M.S. (2004). Elektronne uriaduvannia – shliakh do efektyvnosti ta prozorosti derzhavnogo upravlinnia [Electronic governance - the way to efficiency and transparency of public administration]. *Informatsiine suspilstvo. Shliakh Ukrainy – Information society. The way of Ukraine*. Kyiv: Biblioteka inform. suspilstva, (pp. 138–143) [in Ukrainian].

7. Kolosok, A.M. (2015). Elektronne uriaduvannia - shliakh do formuvannia sotsialno vidpovidalnoi derzhavy [Electronic governance is the way to the formation of a socially responsible state]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 6, 417-421 [in Ukrainian].

8. Konoval, V.O. (2016). Metodolohichni zasady elektronnoho uriaduvannia na mistsevomu rivni: poniattia, pryntsypy, modeli ta peredumovy [Methodological principles of electronic governance at the local level: concepts, principles, models and prerequisites]. *Teoriia ta praktyka derzhavnogo upravlinnia – Theory and practice of state administration*, issue 2, 65-72. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2016_2_13 [in Ukrainian]

9. Marushchak, A. (2009). Informatsiini resursy derzhavy: zmist ta problema zakhystu [Information resources of the state: the content and the problem of

protection]. *Pravova informatyka – Legal informatics*, 1, 64-70. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2009_1_12 [in Ukrainian].

10. Mezentsev, A. (2015). Elektronne uriaduvannia, elektronna demokratiia – pidkhody do vyznachen [Electronic governance, electronic democracy – approaches to definitions]. *Teoriia ta praktyka derzhavnogo upravlinnia – Theory and practice of public administration*, issue 1 (48), 64–69 [in Ukrainian].

11. Rud, I. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina-2020»: tsili, napriamy, priorityty [Sustainable development strategy «Ukraine-2020»: goals, directions, priorities]. (n.d.). *nbuviap.gov.ua*. Retrieved from http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=782:strategiyaukrajina-2020&catid=8&Itemid=350 [in Ukrainian].

12. Chaltseva, E. & Lavrishcheva, A. (2017). E-uriaduvannia: perspektyvy vprovadzhennia v ukrainskomu prostori [E-governance: prospects of implementation in the Ukrainian space]. *Politychne zhyttia – Political life*, 4, 48-53 [in Ukrainian].

13. Yurtaiev, A.N. (2016). Elektronnyi uriad: kontseptualni pidkhody do pobudovy [Electronic government: conceptual approaches to construction]. Kharkiv: Khark. derzh. un-t [in Ukrainian].

14. İdil Sayimer (2015). Electronic government in public administration: an assessment of local government web sites in Turkey. *International journal of eBusiness and eGovernment studies*, 2, 1-16 [in English].

15. Shtyrov, O., & Verba S. (2020). Derzhavne upravlinnia protsesamy mizhnarodnoho spivrobitnytstva Ukrainy v sferi informatsiinykh vidnosyn. [State management of international cooperation processes of Ukraine in the field of information relations]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, (9), 889-914. Retrieved from: <https://doi.org/10.34132/pard2020.09.10> [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Решетова Ганна Ігорівна: м. Винники, вул. Винна гора, 5/55, 79495, Україна.

Hanna Reshetova: Vinniki city, st. Vinna gora, 5/55, 79495, Ukraine.

ORCID.ORG./0000-0002-1941-0224

E-mail: rechetova@gmail.com